

JAARVERSLAG 2018

VERANTWOORDING

Nieuws en informatie is tegenwoordig overal en altijd actueel beschikbaar. Een terugblik op een voorbij jaar, eventueel in print, lijkt dan overbodig. Echter juist een jaarverslag biedt de mogelijkheid tot een samenvattend overzicht van activiteiten en kan deze van duiding voorzien. Het resultaat treft u hierbij aan: het KNB-Jaarverslag 2018.

Sector in transitie

De bouwkeramische industrie is permanent bezig om processen en producten te laten aansluiten bij wat technisch haalbaar is en maatschappelijk wordt gewenst. Met terugwerkende kracht is 2018 hierin markerend. Geconfronteerd met plots gewijzigd overheidsbeleid door de aardbeving in het Groningse Zeerijp, bleek de leveringszekerheid van laagcalorisch aardgas opeens niet meer zo zeker te zijn. Het Urgenda-vonnis, de Klimaatwet en een concept-Klimaatakkoord in de loop van het jaar geven meer dan alleen signaal dat productieprocessen ingrijpend aanpassing behoeven. Het stelt de sector voor een grote uitdaging, omdat energie, naast klei, een fundamentele grondstof voor keramiek is. Ongebakken kleiprodukten hebben vlamcontact en gaan in de oven letterlijk door het vuur. Elektrificatie, groen gas, biogas en waterstofgas zijn potentieel veelbelovend maar vergen nog veel en vooral fundamenteel onderzoek voordat praktische toepassing een feit kan zijn. Tegelijkertijd wordt de industrie geconfron-

teerd met veranderende productwensen: in de straat, aan de gevel en op het dak. Naast procesinnovatie nodigen deze uit tot productinnovatie onder behoud van de keramische functionaliteiten. De nieuwe Transitie- en Innovatieraad Keramiek, waarvoor KNB in 2018 de grondslag legde, moet de industrie gidsen naar een nieuwe, duurzame toekomst.

Binnen de sector werd een nieuwe consolidatie-stap gezet. KNB-lid Wienerberger bundelde de krachten met het Gelderse familiebedrijf Daas Baksteen, eveneens KNB-lid. De stap volgde op die in 2017 waarin KNB-lid Vandersanden drie fabrieken van het Ierse CRH Clay Solutions overnam, eveneens KNB-lid.

Bestuurlijk legde Dick Tommel in 2018 de KNB-voorzittershamer neer. Na een voorzitterschap van 16 jaar bij diverse koepelorganisaties in de keramische industrie, maakte hij op 1 juli plaats voor zijn opvolger: Han Noten.

Laag of toch hoog?

Is bouwkeramiek ook zonder Groninger gas te maken? Kort samengevat was dit voor de sector de rode draad in 2018. Intensief overleg met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en met GasTransportServices GTS moest duidelijk maken of, per wanneer en onder welke voorwaarden het verbruik van Groninger

gas zou moeten worden uitgefaseerd en vervangen door hoogcalorisch gas van elders. Voor de sector een uitermate belangrijk onderwerp maar ook voor een genuanceerde reactie: 'wat kan, dat moet'. Niet in de laatste plaats vanwege de veiligheid van de Groninger bevolking. De opdracht van de Minister gaf de sector aanleiding tot versneld onderzoek naar alternatieven voor aardgas als zodanig.

In de media was ruime aandacht voor de uitfasering van Groninger gas door de industrie. Vraag is of de bouwkeramische industrie met relatief bescheiden fabrieken te beschouwen is als 'zware industrie'. De baksteen- en keramische dakpanindustrie gebruikt weliswaar aardgas en stoot CO₂ uit, echter zorgt zij er gelijktijdig voor dat uit de hernieuwbare en in Nederland duurzaam gewonnen grondstof klei een lokaal toepasbaar bouwproduct met een maximaal denkbare levensduur zonder onderhouds noodzaak wordt gemaakt. Hoe mooi is dat?

Primair Circulair

Bakstenen en gebakken dakpannen worden gemaakt van rivierklei. Dat is een aantoonbaar hernieuwbare grondstof waarvan de winning bovendien maatschappelijk relevant is door de bijdrage die deze levert aan nieuwe natuur, hoogwaterveiligheid en klimaatadaptatie. Een prestatie die prima past bij een duurzame samenleving.

De publicatie van de Transitieagenda Circulaire Bouweconomie inspireerde KNB om deze boodschap in Perscentrum Nieuwspoort met verve uit te dragen. Met argumenten werd onderbouwd dat een circulaire economie dienstbaar is aan een duurzame samenleving en dat deze over meer gaat dan hergebruik en inzet van secundaire grondstoffen alleen. Ook de rente van natuurlijk kapitaal dient hierbij betrokken te worden.

Meekoppelkansen van de winning van primaire bouwgrondstoffen als klei mogen door beleidmakers eenvoudigweg niet over het hoofd worden gezien.

Onderzoek in opdracht van een collega-brancheorganisatie binnen het Europese project Life IP Deltanatuur maakt duidelijk dat de winning van minerale delfstoffen zoals klei een grote bijdrage levert aan natuurwaarden en waterveiligheid in de Nederlandse delta. Dit komt overeen met resultaten uit het onderzoek 'Duurzame kleiwinning' van KNB en K3 Delta in 2017.

Op Europees niveau is KNB, samen met buitenlandse zusterorganisaties, actief om de keramische industrie gezicht en stem te geven in ook de Brusselse beleidsarena. Dat betekent positie nemen op het gebied van emissiehandel, milieu en energiezaken en, wat betreft de baksteen- en dakpanindustrie, de energietransitie gebouwde omgeving. Daar is intensieve, grensoverschrijdende samenwerking voor nodig. Een conclusie die werd getrokken na afloop van de 66e ledenvergadering van Tiles and Bricks Europe (TBE) in het Poolse Gdansk.

Eind 2018 werd alvast vooruitgekeken naar de Europese verkiezingen in mei 2019. De Europese koepel Cerame-Unie ontwikkelde een wensendocument met aanbevelingen aan het komend Europees bestuur. Dit CU-Manifesto 2019 – 2024 roept kandidaat én zittende Europarlementariërs op om de keramische industrie te ondersteunen op terreinen die belangrijk zijn om Europa een goede toekomst te kunnen

blijven bieden. Het Manifesto legt daarbij nadruk op herkenning van het specifieke karakter van deze industrie en behoud van het competitief groeivermogen. Direct na verschijnen bood KNB-directeur Ewald van Hal de Europarlementariërs Annie Schreijer - Pierik (links) en Esther de Lange (onder) een exemplaar aan.

Gelijk intersectoraal speelveld

In 2018 werd duidelijk welke positie de keramische industrie in Nederland heeft binnen het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS) in de periode 2021 – 2030. Stringente toetsingen rechtvaardigden een positie die gelijkwaardig blijft aan veel grotere en concurrerende sectoren voor

bouw materiaal zoals staal, aluminium en cement. Tegelijk schept het duidelijkheid om de komende jaren in te zetten op gericht onderzoek naar koolstofarme of koolstof-neutrale energiebronnen en daarvan de betekenis te leren begrijpen voor het productieproces van keramiek.

Op Europees niveau steunde KNB de studie van het Centre for European Policies (CEPS) naar de kosten en beprijzing van energie voor de Europees keramische- en glasindustrie. De studie biedt een objectieve prijs- en kostenanalyse en betreft de invloed hiervan op het mondiale concurrentievermogen van deze sectoren.

Doorpakken en doen

Sharon Gesthuizen liet zich als voorzitter van een samenwerking binnen de gespecialiseerde aannemerij informeren. Doeners, zowel werknemers als MKB-ondernemers, verdienen meer maatschappelijke waardering, aldus dit voormalig SP-Tweede Kamerlid.

'Doorpakken en vooruit kijken', zo liet de Gelderse Gedeputeerde Peter Drenth weten tijdens zijn bezoek aan een Gelderse baksteenfabriek. De CDA-politicus liet zich daar informeren over mogelijkheden voor andere energiebronnen.

Eind maart ontving KNB Tweede Kamerlid Jessica van Eijs (D66) op locatie van een baksteenfabriek. Met de politica werd gesproken over de maatschappelijke meerwaarde van kleiwinning, het hergebruik van keramische producten en circulair bouwen.

Brick BENG

Tijdens GEVEL 2018 werd op de openingsdag ruim aandacht besteed aan bouwkeramiek als hét gevelmateriaal van de toekomst. Met een seminar zette KNB Brick-BENG uiteen, een concept met zelfdragende buitenspouwbladen voor zeer energiezuinige appartementsgebouwen met baksteen metselwerk. Aandacht was er verder voor innovatieve gebakken producten. Expertsessies over slimmer omgaan met dilataties en gebakken strippen completeerden de kennisoverdracht.

Voor de bouw van morgen levert KNB, namens NVTB, Europese inbreng op de concept normteksten EN 15804. Binnen mandaat van de Europese Commissie wordt deze norm geharmoniseerd met de systematiek van de Product Environmental Footprint (PEF). Hierdoor zijn milieuprestaties van alle producten via een standaardmethode eenduidig meetbaar en communiceerbaar. EN 15804 wordt in Nederland gebruikt om de milieuprestatie van gebouwen te meten (MPC), is de basis voor de Nationale Milieudatabase en relevant voor NTA 8800 dat de nationale bepalingmethode is voor BENG.

Hoe veilig werk jij?

Werknemers in de bouwkeramische industrie ondervinden bescherming tegen de beroepsmatige blootstelling aan respirabel kristallijn silica. Dat gebeurt binnen bereik van een Europees paritaire afspraak die bekend staat als NEPSI Social Agreement Silica. Deze heeft een bewezen historie en geeft transparant resultaat.

In 2018 ging het vooral over de vraag hoe dit NEPSI-Agreement inpasbaar is binnen nieuwe Europese arbo-regelgeving.

Tijdens de European Week for Safety and Health at Work trokken de websites healthy-workplaces.eu en silica-safe.org de aandacht. Deze laatste is initiatief van NEPSI en geeft in een oogopslag alle kennis en informatie om gezondheidsschade door stof met silica te voorkomen. NEPSI is de Europees paritaire samenwerking dat een stelsel van maatregelen ontwikkelde om werknemers tegen de beroepsmatige blootstelling aan silica te beschermen.

Een KNB-themabijeenkomst over veilig en gezond werken zette de geactualiseerde arbocatalogus keramische procesindustrie centraal. Dit is een waardevolle kennisbron voor maatregelen die bescherming bieden tegen de meest prioritaire arbeidsrisico's in de sector.

Smart CE marking

Op Europees niveau droeg KNB bij aan een project dat zich richt op het beter digitaal uitwisselbaar maken van bouwproductin-

formatie zoals dat op grond van de Bouwproductenrichtlijn (via CE) moet worden verstrekt. Het project moet leiden tot een daling van administratieve lasten en sluit aan bij de digitalisering in de bouwketen.

Standaardisatie voor zekerheid

Innovaties uit de industrie geven KNB een taak op het gebied van kennisinbreng, standaardisatie en certificatie. KNB nam initiatief tot de ontwikkeling van een BRL voor het aanbrengen van steenstrips. Werken onder toepassing van een KOMO-certificaat geeft opdrachtgevers zekerheid over het eindresultaat. Bij het opstellen hiervan werkt KNB nauw samen met de certificerende instellingen SKG-IKOB en SKH.

Minder en vooral anders

Klei en energie zijn beide noodzakelijke grondstoffen voor bouwkeramiek. Kleiproducten gaan letterlijk door het vuur alvorens eeuwenlang dienst te kunnen doen. Al jarenlang spant de sector zich binnen de MeerjarenAfspraak Energie-efficiency ononderbroken in om steeds meer te besparen op verbruik van

het relatief schone aardgas. Daarnaast neemt het verantwoordelijkheid voor broeikasgasemissie door deelname aan het Europese emissiehandelssysteem. De sector is voor de toekomst overtuigd van het belang van energie uit duurzame bron.

Samen met Energy Valley bracht KNB kansrijke opties in kaart, verkende het mogelijkheden voor andere energiemixen en werden ideeën voor experimenteel onderzoek uitgewisseld. Een fundamentele doorbraaktechnologie voor het keramisch proces zou wereldwijd baanbrekend zijn. Met de New Energy Coalition werd een samenwerkingsovereenkomst voorbereid.

NK Metselen 2018

Bouwen, zeker met bouwkeramiek, is meer dan alleen werken aan een prettige omgeving om te wonen, werken en te leven.

Maatschappelijk bestaat onvoldoende besef dat de bouwsector niet alleen bijdraagt aan het oplossen van belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van huisvesting en verduurzaming, maar tevens grote groepen mensen met verschillende talenten perspectief op een goede toekomst kan bieden. Vakmanschap in de bouw verdient maatschappelijk en sociaal meer aanzien en KNB draagt daar graag aan bij.

Het NK Metselen 2018 was het 66e door KNB geïnitieerde metselkampioenschap in successie. Waar anders dan in Leeuwarden, culturele hoofdstad van Europa in 2018, konden de 12 beste metselleerlingen aan Europa duidelijk maken wat bouwen met baksteen betekent.

Winnaar werd Kevin de Bree uit Deurne. Hij ontving de Zilveren Troffel uit handen van Ferd Crone, burgemeester van Leeuwarden.

Zowel lokale, regionale als landelijke media hadden volop oog voor dit staaltje vakmanschap. Goedemorgen Nederland maakte op NPO1 een live verslag van de start van het NK, weerman Piet Paulusma sprak vanaf de wedstrijdlocatie de legendarische woorden 'Oant Moarn' en de NOS verzorgde een gehele dag indrukken via 3FM.

Het finalewerkstuk, monumentale toegangspoorten voor een stadspark, was naar ontwerp van Just de Bruin en Max van Steen, studenten Bouwkunde van TU Delft.

Wellicht een gevolg van baksteenliefde, ontstaan tijdens de workshops die KNB jaarlijks, samen met studievereniging Stylos, verzorgt in het introductieweekend voor eerstejaars Bouwkunde.

Ook in 2018 gaf dat 300 dolenthousiaste studenten. Vol overgave stortten zij zich op de opgave om met enkel losse bakstenen zelfdragende boogconstructies te realiseren. Het uit 2017 daterende studentenrecord werd net niet verbroken.

Geactiveerd door vernieuwingen in het vmbo bouwonderwijs ontwikkelde KNB een metseltraining voor vmbo-docenten bouwtechniek. De training vindt gretig aftrek en blijkt nodig om de vakkennis van deze docenten te laten aansluiten bij wat is vereist voor metselwerk met baksteen.

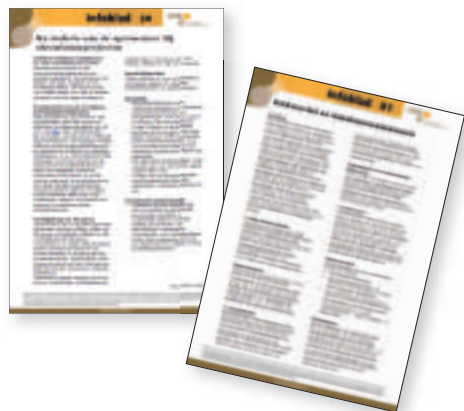
Publicaties

KNB publiceert regelmatig infobladen voor de beroepspraktijk van ontwerpers en verwerkers.

In 2018 werd met KNB infoblad nr. 50 aandacht besteed aan het na-isoleren van spouwmuren bij nieuwbouw. Het benadrukt de onzekerheid over de invloed van dit type na-isoleren op de technische en esthetische kwaliteit van baksteenmetselwerk. Veel leveringsvoorwaarden sluiten in deze gevallen vorstgarantie uit.

KNB-infoblad 51 haakt in bij circulair metselwerk. Eeuwenlang was kalk het

standaard bindmiddel in metsel- en voegmortel voordat het werd verdrongen door de sneller verwerkbare cementmortels. Uit een oogpunt van circulair bouwen heeft kalkmortel onmiskenbaar voordelen. Het KNB-infoblad behandelt de belangrijkste verschillen tussen kalk- en cementmortel, beschrijft verschillende typen kalkmortels en benoemt aandachtspunten bij de verwerking.

Geheel nieuw was de Kennisclip waarmee KNB in 2018 startte. Met deze audiovisual wordt ingehaakt bij de verschuiving voor kennisoverdracht van te lezen tekst naar gesproken woord en beeld. De 1e KNB Kennisclip bevat informatie en tips om hinderlijke vervuiling van baksteengevels te voorkomen. De clip is (mede) beschikbaar via YouTube.

De 70^e uitgave van het KNB-architectuurmagazine BAKSTEEN had wandkunst uit de wederopbouw als centraal thema.

Wandkunst betreft zowel de door beeldende kunst en architectuur een geworden gebouwen (Wandkunst met grote W) als gebouwen met zeer creatieve baksteengevels die alleen reeds daardoor onderscheidend zijn (wandkunst met kleine w). Gemeenschappelijk is de kracht om te binden, te boeien en beleving te bieden.

Het architectuurmagazine BAKSTEEN belicht trends in baksteenarchitectuur en toont toepassingen van baksteenmetselwerk. Het verschijnt sinds 1990 in controlled distribution.

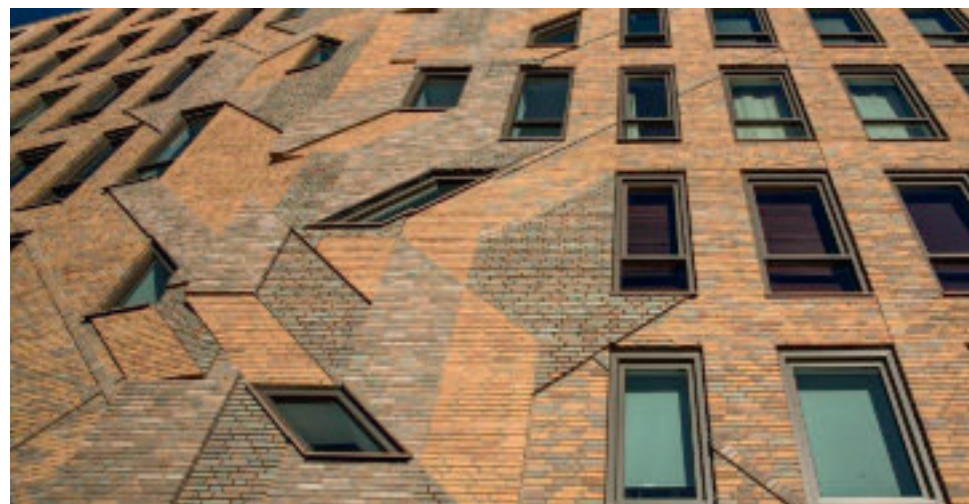
De 34^e editie van Contour Straatbaksteen, de inspiratiebron voor professionals die betrokken zijn bij de ruimtelijke inrichting, was de laatste onder redactievoorzitterschap van Dick Tommel. Ruimte daarom voor zijn ideeën over een goede ruimtelijke kwaliteit. Verder aandacht voor pleinen en de sociale functie van gebakken materiaal. Een achtergrondartikel over normeringen maakt duidelijk waarom de Nederlandse straatbaksteen zo uniek is!

De KNB-website kreeg een opfrissing, werd overzichtelijker ingedeeld maar met behoud van hetzelfde doel: kennisoverdracht en het verbeteren van de zichtbaarheid van de Nederlands keramische industrie. De website was reeds responsive.

Architecten lyrisch over MasterClass Baksteen 2018

Zelden waren reacties zo positief als die op de 16^e editie van de KNB MasterClass Baksteen. De 35 deelnemende architecten genoten zichtbaar van de inspirerende presentaties door Hugo de Clerq (FARO architecten) en Marjolein van Eig (Bureau van Eig), afgewisseld met smart-talks over techniek, duurzaamheid en circulariteit

met bouwkeramiek. De masterclass werd afgesloten met een intensieve metselclinic.

Stapelbouw

Samen met koepels voor de cellenbeton-, kalkzandsteen-, mortel- en betonblokken-industrie neemt KNB deel in Stichting

Stapelbouw. Als onafhankelijk kenniscentrum voor steenconstructies publiceert de stichting regelmatig Technische Aanbevelingen voor de beroepspraktijk. In 2018 was dat de TA

Stapelbouw 'Toepassing van niet hechtende wapening voor het verhogen van de weerstand van gemetselde penanten' (TA 030.2018).

In samenwerking met De Betonvereniging werd de onder constructeurs gewaardeerde Cursus Eurocode 6 verzorgd.

Feiten en cijfers

Bouwbeeld

Volgens het CBS groeide de Nederlandse economie in 2018 met 2,5%. Deze groei was vooral te danken aan goede bouwprestaties. Het EIB becijferde deze sectorgroei op 6,5%, evenwichtig verdeeld over alle subsectoren. Toch kan deze groei een toenemende spanning op de woningmarkt niet verhullen.

Om de werking van de woningmarkt te verbeteren sloot Bouwminister Ollongren in 2018 een Woonakkoord met een zeer groot aantal woningmarktpartijen. Doel is meer woningen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en het zorgen voor een goede betaalbaarheid. Inzet van de Woonagenda is tot 2025 75.000 nieuwe woningen per jaar.

De Woonagenda 2018 komt naast andere beleidsinitiatieven zoals De Bouwagenda 2017 en de Transitieagenda Bouw 2018. Deze drie initiatieven zijn allen gericht op beter, sneller, slimmer voorzien in passende, duurzame en energiezuinige huisvesting.

Volgens het door KNB gevolgde Buildsight werden in 2018 totaal 64.500 nieuwe woningen opgeleverd (+11%). Dat is iets meer dan de 62.500 nieuwe woningen die het CBS telt (+14%), maar vloeit voort uit een ander gebruik van beschikbare gegevens.

Volgens voorlopige CBS-gegevens (maart 2019) bleef het aantal verleende vergunningen voor nieuwe woningen onveranderd gelijk (69.700).

Metselbaksteen

De afzet van de Nederlandse metselbaksteen groeide in 2018 met dubbele cijfers (+11%). Deze groei was ook in 2018 sterk export gedreven (19%). De krachtige groei van de Nederlandse bouw is terug te zien in het herstel van de binnenlandse afzet van de Nederlandse metselbaksteen. Deze groeide in 2018 met 6% na in 2017 met 2% te zijn gedaald. Het totaal binnenlandsverbruik metselbaksteen groeide met 10% en kwam voor het eerst weer uit boven de 650 mln. WF.

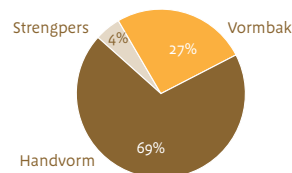
Straatbaksteen

De afzet van de gebakken straatklinker steeg in 2018 slechts zeer beperkt (+1%). Die in machinale pakketten bleef vrijwel onveranderd.

Keramische tegels

De Nederlandse markt voor keramische wand- en vloertegels liet in 2018 een redelijke verbetering zien. De neerwaartse

Specificatie afzet naar vormmethode (2018)

trend van een aantal jaren geleden is hiermee voor het derde jaar op rij doorbroken. De groei manifesteerde zich voornamelijk in de woningbouw en in mindere mate in de utiliteitsbouw. De export vanuit Nederland toont een verdeeld beeld van landen met een goede maar ook met een redelijke groei.

Keramische dakpannen

De markt voor keramische dakpannen in 2018 bleef nagenoeg gelijk aan die in 2017. Het aandeel keramiek op het hellend dak steeg licht ten opzichte van vorig jaar licht. Binnen de overige materialen is te zien dat PV-panelen steeds vaker worden toegepast

op het hellend dak, voor zowel nieuwbouw als renovatiedaken. In 2018 zette de trend van de grotere pan-modellen zich voort. Het marktaandeel van de grotere pan modellen blijft stijgen ten koste van de traditionele kleinere pan-modellen.

Verwachtingen

Na een goed 2018 verslechteren de groei-prognoses voor de Nederlandse economie als geheel. Een van de hoofdredenen is een afremmende woningbouw, onder invloed van personeelstekorten, stijgende bouwkosten en een gebrek aan bouwlocaties. Voor de woningbouw wordt dan ook een stagnerende groei in 2020 en 2021 verwacht. Samen met onzekere ontwikkelingen op de voor de Nederlandse baksteenindustrie relevante Britse exportmarkt leidt deze beperkte groei ertoe dat de magische afzetgrens van een miljard WF metselbaksteen ook de komende jaren net niet overschreden wordt.

Sectorgegevens baksteenindustrie 2018

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Productie	metselbaksteen	1.169	1.056	861	719	764	680	652	779	881	853	858	900
(x 1 mln WF)*	straatbaksteen**	375	404	355	364	353	314	305	301	340	376	-	-
Afzet	metselbaksteen	1.155	1.063	876	744	803	669	653	842	824	837	876	974
(x 1 mln WF)*	straatbaksteen	361	384	361	338	369	346	312	314	349	354	390	395
Eindvoorraad	metselbaksteen	508	502	487	461	421	433	433	371	428	444	426	350
(x 1 mln WF)*	straatbaksteen**	174	194	189	215	199	167	146	130	131	153	-	-
Uitvoer	metselbaksteen	255	188	152	153	164	154	229	403	325	281	330	389
(x 1 mln WF)*	straatbaksteen						27	30	29	32	30	33	31
Invoer	baksteen	98	97	133	105	90	59	40	23	40	68	43	66
(x 1 mln WF)*													
Aantal werknemers		1.513	1.544	1.417	1.357	1.304	1.273	1.219	1121	1137	1158	1202	1264
Omzet in mln euro's		370	358	332	261	277	243	231	276	272	281	294	326

Totale omzet bouwkeramische industrie 476 mln.

*) Een Waalformaat (WF) is de op de afmeting 210 x 100 x 50 mm gebaseerde standaard rekeneenheid voor steenachtige materialen.

**) Per 2015 stapte KNB over naar een nieuw systeem van registratie van straatbaksteengegevens waardoor de aansluiting met gegevens over eerdere jaren is komen te vervallen. In 2017 zijn in de eigendomsstructuur van de straatbaksteenindustrie wijzigingen opgetreden als gevolg waarvan KNB niet langer beschikt over voorraad- en productiegegevens straatbaksteen. KNB beschikt in het geheel niet over kwantitatieve gegevens van de keramische dakpan- en tegelindustrie.

KNB in kort bestek

Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (KNB) is de branchevereniging van nationale en multinationale ondernemingen die in Nederland op industriële wijze klei omzetten in een vormvast keramisch product voor de bouw of andere toepassingen.

KNB behartigt, nationaal en Europees, de gezamenlijke belangen van de keramische industrie in Nederland op het gebied van milieu, energie, grondstoffen, duurzaamheid, normeringen, arbeidsomstandigheden en vakopleiding. Voor specifiek de baksteenindustrie draagt KNB voorts zorg voor de ontwikkeling en overdracht van kennis naar de ontwerpende en verwerkende beroepspraktijk en naar het onderwijs. KNB vertegenwoordigt de sector bij afspraken met de overheid en andere partijen. Voor de baksteenindustrie is KNB partij bij de collectieve arbeidsovereenkomst voor werknemers in de baksteenindustrie.

KNB is aangesloten bij VNO-NCW, AWWN, NVTB, Cerame-Unie en neemt deel in Stichting Stapelbouw. Verder is KNB kennispartner van MVO Nederland en van Duurzaam Gebouwd.

Bestuur KNB (per 1-1-2019)

A.C. Blei
Drs. B.J. Koekoek, vice-voorzitter
Koninklijke MOSA BV
M.G.P. Lemmen, penningmeester
L.J. de Ru
Drs. H.C.P. Noten, voorzitter

KNB-Bureau

mevrouw M. Gerritsen, manager communicatie
mr. E.L.J. van Hal, directeur
ing. A. Mooiman, adviseur duurzaamheid en techniek
ing. D. Smink, secretaris milieu en energie
mevrouw J.M. Verheem, office manager
ing. G.A. Westenbroek, technisch-wetenschappelijk adviseur

vereniging Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (KNB)

Florijnweg 6, 6883 JP Velp (Gld.)
Postbus 153, 6880 AD Velp (Gld.)

☎ +31 (0)26 384 56 30
✉ info@knb-keramiek.nl
🌐 www.knb-keramiek.nl
www.kleiwinning.nl
www.metselwedstrijden.nl
🐦 @EwaldLJvanHal
📘 @NKmetselen

April 2019

Ledenlijst KNB (1-1-2019)

Baksteen Helden BV

- Steenfabriek Engels Helden BV
- Steenfabriek Engels Oeffelt BV

Panningen
Helden-Panningen
Oeffelt

tel. (077) 3060495
tel. (077) 3060495
tel. (0485) 361444

Caprice Holding BV

BV Steenfabriek Huissenswaard

Angeren

tel. (088) 0103100

DEKO BV

Elst

tel. (0481) 366466

St. Joris Keramische Industrie B.V.

Beesel (L)

tel. (077) 4740100

Steenfabriek Klinkers B.V.

Maastricht

tel. (043) 3478333

Steenfabriek Linssen B.V.

Kerkrade

tel. (045) 5411213

Monier BV

- Monier B.V. Tegelen
- Monier B.V. Woerden

Montfoort
Tegelen
Woerden

tel. (0348) 476500
tel. (077) 3269500
tel. (0348) 436800

Koninklijke MOSA BV

Maastricht

tel. (043) 3689444

De Porceleyne Fles / Royal Delft

Delft

tel. (015) 2512030

Steenfabriek de Rijswaard BV

Aalst (Gld.)

tel. (0418) 552221

Rodruza BV

- Rodruza Steenfabriek Rossum BV
- Rodruza BV Steenfabriek "De Zandberg"

Nijmegen
Rossum (Gld.)
Gendt

tel. (024) 3297450
tel. (024) 3224960
tel. (024) 3297450

Steenindustrie Strating b.v.

Oude Pekela

tel. (0597) 613920

Koninklijke Tichelaar Makkum BV

Makkum

tel. (0515) 231341

Vandersanden Group

- Steenfabriek Hedikhuizen BV
- Steenfabriek Spijk BV
- Steenfabriek Tolkamer BV
- Steenfabriek Kessel BV
- Steenfabriek Beek BV

Spijk
Hedikhuizen
Spijk
Tolkamer
Kessel
Beek

tel. (0316) 566400
tel. (0416) 366691
tel. (0316) 566400
el. (088) 0885555
tel. (088) 0885555
tel. (046) 4372828

Steenfabriek Vogelensangh

Deest

tel. (0487) 512459

Wienerberger B.V.

- Wienerberger Steenfabriek Bemmelen
- Wienerberger Steenfabriek Erlecom
- Wienerberger Steenfabriek Haaften
- Wienerberger Steenfabriek Heteren
- Wienerberger Janssen-Dings Tegelen
- Wienerberger Steenfabriek Kijfwaard-Oost
- Wienerberger Steenfabriek Kijfwaard-West
- Wienerberger Narvik Deest
- Wienerberger Narvik Tegelen
- Wienerberger Steenfabriek De Nijverheid
- Wienerberger Steenfabriek Nuance
- Wienerberger Panningen
- Wienerberger Poriso Brunssum
- Wienerberger Steenfabriek Schipperswaard
- Wienerberger Steenfabriek Thorn
- Wienerberger Steenfabriek De Vlijt
- Wienerberger Steenfabriek De Volharding
- Wienerberger Steenfabriek Wolfswaard
- Wienerberger Steenfabriek Zennewijnen

Zaltbommel
Haalderen
Erlecom
Haaften
Heteren
Tegelen
Pannerden
Pannerden
Deest
Tegelen
Azewijn
Afferden (L.)
Panningen
Brunssum
Echteld
Thorn
Winterswijk
Azewijn
Opheusden
Zennewijnen

tel. (088) 1181111
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185800
tel. (088) 1185600
tel. (088) 1185600
tel. (088) 1185800
tel. (088) 1185800
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500
tel. (088) 1185500